

مطالعه شیوه‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش در کشورهای منتخب به منظور ارائه چارچوب ادراکی مناسب برای خصوصی سازی در آموزش و پرورش ایران

علی خدیری*

نرگس سعیدیان خوراسگانی**

بدری شاه طالبی حسین آبادی***

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مطالعه شیوه‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش در کشورهای منتخب به منظور ارائه چارچوب ادراکی مناسب برای خصوصی سازی در آموزش و پرورش ایران انجام گرفت. روش پژوهش به شکل ترکیبی (کیفی - کمی) انجام شد. روش تحقیق در بخش کیفی، تحلیل محتوای کیفی از نوع مقوله استقرایی و از حیث هدف، یک پژوهش کاربردی بود که در سه فاز انجام شد فاز اول به بررسی مقالات و منابع پرداخته شد و در فاز دوم توزیع پرسشنامه انجام شد و در فاز سوم تجزیه و تحلیل داده‌ها صورت گرفت. حوزه پژوهش در بخش کیفی مقالات و اسناد خصوصی سازی در آموزش و پرورش کشورهای جهان بود. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی این پژوهش به شکل هدفمند از بین ۶۰ کشور که بر طبق گزارشات جهانی دارای بهترین سیستم آموزشی بودند و خصوصی سازی در نظام آموزشی را انجام داده‌اند اقدام شد. روش جمع‌آوری اطلاعات در بخش کیفی این پژوهش، استخراج گویه‌ها از مقالات و مطالعات کتابخانه‌ای بود برای تعیین روایی محتوایی ضمن استفاده از کتب و اسناد منتشره درباره خصوصی سازی در آموزش و پرورش، نظرات اساتید نیز اخذ شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش در بخش کمی پرسشنامه بود و روش نمونه‌گیری در این بخش برای شهرهای منتخب به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای انجام شد. و جهت برآورد همسانی درونی گویه‌ها به اجرای مقدماتی بر روی ۳۰ نفر اقدام شد که برای پایایی پرسشنامه نیز در این بخش با روش آلفای کرونباخ ضریب ۰/۸۴، محاسبه شد در تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزارهای اس پی اس اس و ایموس استفاده شد. از تحلیل اکتشافی پرسشنامه‌ها، شیوه‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش به تعداد ۳۷ روش در چهار دسته به نامهای خصوصی سازی از طریق «برون سپاری

---

* دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

** استادیار مدیریت آموزشی، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) (نویسنده مسئول) nsaedian@yahoo.com

*** دانشیار مدیریت آموزشی، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان).

همه جانبه، «مدیریت و خدمات آموزشی»، «بعد مالی» و «فیزیکی - کالبدی» در چارچوب جای گرفت وضعیت شاخص‌های برآزش چارچوب از طریق مدل یابی معادلات ساختاری مطلوب شد

واژه‌های کلیدی: خصوصی سازی در آموزش و پرورش، شیوه‌های خصوصی سازی، مدارس خصوصی، مدارس غیردولتی

مقدمه

خصوصی سازی آموزش و پرورش، علاوه بر کاهش فشار بر بودجه دولت، با ایجاد یک بازار رقابتی در قلمرو یاددهی و یادگیری به کارآیی بیشتر در استفاده از منابع، توجه بیشتر به سلايق و انتخابهای افراد جامعه منجر و با افزایش حساسیت عمومی نسبت به آموزش و پرورش، و طلب پاسخگویی بیشتر از ارائه دهندگان خدمات قادر به ارتقا کیفیت آموزش است. با وجود این خصوصی سازی در صورتی می‌تواند کارآیی و کیفیت مورد نظر را محقق سازد که دارای مدیریت و نظارت کافی و مناسب بوده و از کاهش کیفیت آموزش و بروز نابرابریها و بحرانهای مختلف جلوگیری کند (لاروکو، ۲۰۱۱).

دولت‌ها نقش مهمی در ارائه خدمات آموزشی به شهروندان خود دارند که این امر مخصوصاً برای کشورهای کمتر توسعه یافته و در حال توسعه با منابع محدود، بسیار مشکل‌تر است. انواع مختلف برنامه‌های خصوصی سازی با توجه به کارایی، برابری، ترویج انسجام اجتماعی و آزادی انتخاب، به عنوان یک راه حل بالقوه برای غلبه بر این مشکلات، آزموده و به کار رفته‌اند (یلدیریم، ۲۰۱۴).

با خصوصی سازی آموزش به صورت مدبرانه، علاوه بر کاهش فشار بر بودجه دولت، یک بازار رقابتی در قلمرو یاددهی - یادگیری شکل می‌گیرد که خود به کارایی بیشتر در استفاده از منابع مالی و امکانات منجر می‌گردد. همچنین، با خصوصی سازی آموزش، توجه بیشتری به سلايق و انتخابهای افراد جامعه می‌شود. به علاوه، حساسیت عمومی در جهت درخواست پاسخگویی بیشتر از ارائه دهندگان خدمات آموزشی افزایش می‌یابد که خود نیز موجب افزایش کیفیت آموزش خواهد شد (جعفری، ۱۳۸۹).

-
1. Larocque
  2. Yildirim

در طول دو دهه گذشته بخش خصوصی به شکل مدارس غیر انتفاعی (غیر دولتی) در فراهم سازی آموزش سهمیم بوده است. با این وجود سهم دانش آموزان ثبت نامی این گونه مدارس هیچگاه به ده درصد کل دانش آموزان نرسیده است و در عمل نتوانسته است تاثیری قابل توجه و معنادار در حل چالش‌های آموزش و پرورش داشته باشند. از این رو اجرای مکانیسم‌های مشارکت دولتی-خصوصی در یک چهارچوب قانونی-نظارتی مناسب می‌تواند به عنوان راه حلی مؤثر برای رها کردن آموزش و پرورش از چالش‌های پیش رو به حساب آید (سیادت، ۱۳۸۷).

از شیوه‌های رایج خصوصی سازی در آموزش و پرورش، فقط به شیوه مدارس غیردولتی با اخذ شهریه توجه شده است و وضعیت موجود خصوصی سازی در آموزش و پرورش ایران مطابق اصل ۴۴ قانون اساسی همگام با صنایع اقتصادی رو به جلو نبوده است (خدری و همکاران، ۱۳۹۴).

ربیعی و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیقی به عنوان پیاده سازی مدل تامپسون و استریکلند جهت تدوین برنامه ریزی استراتژی مطالعه موردی: برنامه ریزی استراتژیک شرکت تجهیزات مدارس ایران (خصوصی شده) بیان می‌دارند که تاکنون روشهای زیادی برای تدوین برنامه ریزی استراتژیک سازمان‌ها به کار گرفته شده است که در نتایج این تحقیق آمده است و اگذاری مؤسسات آموزشی دولتی به بخش خصوصی می‌تواند راهگشاه باشد که این امر با برون سپاری آموزش و پرورش در این تحقیق همخوانی دارد.

ایوب اوغلو (۲۰۱۵) در تحقیقی به عنوان مطالعه خصوصی سازی در ترکیه نتیجه گرفته است عقد قرار داد بین بخش خصوصی و دولت مرکزی، دولت‌های محلی، و نیز نظام آموزش دولتی برای دریافت خدمات، باعث کارایی شده است به عنوان مثال. شرکت‌های خصوصی مالک کافه تریاها خدمات حمل و نقل مدرسه را فراهم آوردند و از تجهیزات و مکان مدرسه به نحوی کارآ و با هزینه‌ای کمتر از کارکنان مدرسه نگهداری نمودند.

یافته‌های تحقیق با دستاوردهای مدل کلین و برچاردت (۱۹۹۹) برای خصوصی سازی آموزش و پرورش که بر اساس دو مؤلفه ارائه خدمات و تأمین منابع مالی، گزینه‌های مختلفی برای فعالیت بخش دولتی و بخش خصوصی ارائه کرده است،

مطابقت دارد بر اساس مدل بری و برچاردت می‌توان هشت شیوه خصوصی سازی در آموزش و پرورش لحاظ کرد که از این شیوه‌ها به جز مورد یک بقیه موارد به تعداد هفت مورد با نتایج تحقیق حاضر مطابقت کامل دارد:

(۱) خدمات کاملاً دولتی؛ (۲) خدماتی که دولت ارائه می‌دهد اما کاربر هزینه‌های آن را تقبل می‌کند. (۳) خدماتی که از طریق عقد قرارداد با بخش خصوصی ارائه می‌شود و توسط دولت خریداری می‌شود. (۴) خدماتی که از طریق عقد قرارداد با بخش خصوصی ارائه می‌شود و توسط مشتریان خریداری می‌شود. (۵) خدماتی که دولت ارائه می‌دهد و با کوپن خریداری می‌شود. (۶) خدماتی که به صورت دولتی ارائه می‌شود و به وسیله فرد خریداری می‌شود. (۷) خدماتی که بوسیله بخش خصوصی ارائه می‌شود و با کوپن، تخفیف مالیاتی یا اعانه‌ها خریداری می‌شود. (۸) خدمات بازار آزاد.

بوهلمارک و لین هال (۲۰۰۸) برنامه‌های تقبل اداره یک مدرسه توسط بخش خصوصی به منظور تکمیل منابع مالی دولت را نمونه‌ای موفق از خصوصی سازی در آموزش و پرورش دانسته‌اند و بنیاد آموزش سند در پاکستان را نمونه‌ای از این قبیل نام برده‌اند.

روش

هدف کلی این مقاله، مطالعه شیوه‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش‌های کشورهای منتخب (آمریکا، ایتالیا، انگلستان، چک، چین، هلند، هند، عربستان، مالزی، ترکیه و مصر که بر اساس گزارشات جهانی سایت‌های معتبر علمی^۱ در سال ۲۰۱۶ از پیشگامان در خصوصی سازی بوده‌اند) که به منظور ارائه چارچوب ادراکی مناسب برای خصوصی سازی در آموزش و پرورش ایران است که در قالب سه سؤال مطرح شد

۱- شیوه‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش در کشورهای منتخب کدامند؟

۲- چارچوب ادراکی مناسب برای خصوصی سازی آموزش و پرورش ایران کدام است؟

۳- اعتبار چارچوب ادراکی ارائه شده از نظر صاحب نظران چه اندازه است؟

پژوهش حاضر، ترکیبی^۲ (آمیخته) از نوع کیفی و کمی است (کرسول، ۲۰۰۷) که از روش تحلیل محتوای کیفی از نوع مقوله استقرایی بهره برده است و از حیث هدف یک

1. U.S. News in Partnership With BAV and Whatton & World Report L.P

2. Mix Method

پژوهش کاربردی است زیرا نتایج آن منجر به پاسخ به یک مشکل اجرایی در کشور است. اطلاعات و داده‌های این پژوهش مقطعی بین سالهای ۹۴ تا ۱۳۹۶ جمع آوری شد و در سه فاز مختلف صورت گرفت. در فاز اول به بررسی منابع، متون و اسناد چاپی و الکترونیکی کشورهای هدف اقدام شد. در فاز دوم پژوهش، پرسشنامه‌ای حاوی ۶۰ گویه که از محتوای متون و مقالات به دست آمده بود استخراج و طراحی شد که میزان آلفای کرونباخ آن در جدول یک آمده است.

جدول ۱. محاسبه آلفای کرونباخ برای سؤالات پرسشنامه

آمار اعتبار داده‌ها	
تعداد سؤالات یا آیتم‌ها ^۲	میزان آلفای کرونباخ ^۱
۶۰	۰/۸۴۳

پرسشنامه محقق ساخته در بین مدیران مدارس غیردولتی در پنج شهر منتخب کشور، تهران، رشت، کرمانشاه، بوشهر و زاهدان، به تناسب جدول دو توزیع شد و همچنین صاحب‌نظران نیز همزمان به پاسخ به آن اقدام کردند.

جدول ۲. توزیع پرسشنامه‌ها به تناسب تعداد مدیران شهرهای منتخب

نام شهر	بوشهر	تهران	زاهدان	کرمانشاه	رشت	جمع
تعداد پرسشنامه	۱۷	۳۱۰	۲۹	۱۱	۲۷	۳۹۴

در فاز سوم تجزیه و تحلیل داده‌ها انجام شد و در بخش توصیفی از جداول توزیع فراوانی و در بخش استنباطی برای تحلیل عاملی تاییدی از نرم افزار ایموس استفاده شد.

یافته‌ها

بررسی اسناد و مقالات کشورهای منتخب در جدول سه به تفصیل شیوه‌های خصوصی سازی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. جملات و مفاهیم استخراج شده از متون مرتبط

با روشهای خصوصی سازی در آموزش و پرورش

نام نویسنده	سال	نام مقاله	شیوه خصوصی سازی گرفته شده
بشیر ^۱	(۲۰۰۶)	آموزش و پرورش دولتی رو در روی آموزش و پرورش خصوصی در آموزش ابتدایی	۱- تأسیس مدرسه توسط سرمایه داران به نام شرکت‌های سهامی
چن و همکاران ^۲	(۲۰۰۷)	مطالعه موردی: چگونگی حل مشکل انتخاب مدرسه در شهر تیانجین	۲- تأسیس مدارس توسط متخصصان تعلیم و تربیت
ای آل تاویلا و همکاران ^۳	(۲۰۱۰)	محیط مدرسه در مصر	۳- برون سپاری آموزش و پرورش از طریق بسته‌های حمایتی مثل (پته آموزشی، کوپن، یارانه، و.. برای اقشار کم درآمد)
وود پیتر ^۴	(۲۰۰۶)	نوشتار موفق برای پژوهش‌های کیفی	۴- تأسیس مدارس پژوهش محور (تأمین سرمایه برای مدارس پژوهش محور توسط بخش خصوصی)
اولیلی ^۵	(۲۰۱۲)	حمایت از بخش خصوصی از طریق قوانین برای رسیدن به آموزش بهتر	۵- ایجاد مدارس مکمل آموزشی توسط سرمایه گذاران برای برنامه‌هایی با رویکرد آموزشی
گلبنو ^۶	(۲۰۱۳)	رفتار سازمانی	۶- مدارس وابسته به نهادها و سازمان‌های مختلف برای فرزندان کارکنان
جایانتی کومار ^۷	(۲۰۱۶)	همکاری گروهی دولتی - خصوصی در سیستم آموزش و پرورش هند	۷- سرمایه گذاری سرمایه داران بر روی آموزش
گالاجر ^۸	(۲۰۰۹)	دولت برای کیفیت آموزش	۸- خصوصی سازی از طریق سرمایه گذاری در توسعه زیرساخت‌های آموزشی
ایوب اوغلو ^۹	(۲۰۰۵)	اثرات خصوصی سازی مطالعه موردی: ترکیه	۹- عقد قراردادی بین نظام آموزش دولتی و بخش خصوصی
الوترای ^{۱۰}	(۲۰۰۳)	آیا یک بحث مارکسیسم اقتصادی در مدارس و دانشگاه وجود دارد؟	۱۰- عقد قراردادهای مستقیم فی مابین مدارس دولتی و مؤسسات آموزشی

1. Bashir
2. Chen & et al
3. El-Tawila
4. Wood Peter
5. Olaleye
6. Glinow
7. Jayanti Kumar
8. Gallacher
9. Eyyuboglu
10. Alvater E

نام نویسنده	سال	نام مقاله	شیوه خصوصی سازی گرفته شده
گیل و بوکر ^۱	(۲۰۰۷)	رقابت مدارس و خروجی دانش‌آموزان	۱۱- عقد قراردادهای غیرمستقیم مدارس خصوصی مدارس دولتی با سازمان‌های بیمانی برای مدیریت خصوصی مدارس دولتی
بجاروتن و همکاران ^۲	(۲۰۱۶)	جنسیت، مفهوم و رقابت مدارکی تجربی از روستاهای اوگاندا	۱۲- ایجاد برنامه‌های کمک هزینه تحصیلی توسط افراد، شرکت‌ها و بنیادها
رومانز ^۳	(۲۰۰۷)	کارکردهای اندازه‌گیری تدریس	۱۳- اعطای اعتبارهای مالیاتی و تخفیف یا ترکیبی از هر دو به مالیات دهندگان کمک کننده در پرداخت شهریه دانش‌آموزان
مقدس سکالی ^۴	(۲۰۱۵)	مقایسه مهد کودکه در نظام آموزشی ترکیه	آموزش والدینی
بلفیلد و همکاران ^۵	(۲۰۰۲)	عوامل، مفاهیم و برنامه‌های اجرایی یونسکو در خصوصی سازی آموزش و پرورش	۱۵- مزایده گذاری آموزش و پرورش
لوین و بلفیلد ^۶	(۲۰۰۳)	بازاریابی در آموزش و پرورش	۱۶- مشارکت بین سازمانهای خصوصی با بخش دولتی
پاترینوس و همکاران ^۷	(۲۰۰۹)	نقش و اثرات همکاری‌های خصوصی-دولتی در آموزش و پرورش	۱۷- برنامه‌های داوطلبانه و بشر دوستانه بخش خصوصی
بوهملمارک و همکاران ^۸	(۲۰۰۸)	آیا مدارس خصوصی به توسعه آموزشی منجر می‌شوند؟	۱۸- برنامه‌های تقبل اداره یک مدرسه توسط بخش خصوصی به منظور تکمیل منابع مالی دولت
لاروک ^۹	(۲۰۰۸)	قرارداد برای خدمات آموزشی	۱۹- خصوصی سازی از طریق طرحهای ظرفیت سازی
بل و همکاران ^{۱۰}	(۲۰۰۶)	سیاست، فرایند و اثرات آموزشی	۲۰- قراردادهای مدیریتی مدارس با شرکتهای و سازمانها
ساواس ^{۱۱}	(۱۹۹۲)	خصوصی سازی در دایره المعارف سیاسی دولتها	۲۱- قراردادهای عملیاتی یا اجاره عملیاتی (استفاده از دارایی‌های یک سازمان)

1. Gill & Booker
2. Bjarvatn
3. Romanz
4. Mukaddes Sakalli
5. Belfield & et al
6. Levin & Belfield
7. Patrinos
8. Bohlmark
9. Larocque
10. Bell
11. Savas

نام نویسنده	سال	نام مقاله	شیوه خصوصی سازی گرفته شده
		بدون گرفتن حقوق مربوط به مالکیت دارایی	
فیتز و بئر ^۱	(۲۰۰۱)	سازمان‌های مدیریت آموزش و پرورش و خصوصی سازی آموزش و پرورش دولتی	۲۲- قراردادهای ارائه خدمات آموزشی
موستلر ^۲	(۲۰۰۸)	تقویت کردن تحقیقات آموزشی	۲۳- قراردادهای تأمین زیرساخت مانند (طرح تأمین منابع مالی)
جامجوم ^۳	(۲۰۱۶)	آموزش خصوصی و فارغ التحصیلان	۲۴- قرارداد خدمات حرفه‌ای / کمکی
بانرجی ^۴	(۲۰۱۶)	موسسات آموزش خصوصی در مالزی. یک چشم انداز جهانی بر روی آموزش عالی خصوصی	۲۵- حمایت از خیرین مدرسه ساز به کمک بخشش مالیاتی
بار ^۵	(۲۰۰۴)	مبادلات مالی در آموزش و پرورش	۲۶- آموزش خانگی (مدرسه در منزل)
پاترینوس اچ ^۶	(۲۰۱۰)	تحرك بخش خصوصی برای آموزش و پرورش دولتی	۲۷- خرید خدمات آموزشی
آگراوال ^۷	(۲۰۰۰)	همکاری گروهی بخش خصوصی و دولتی در آموزش و پرورش ابتدایی هند	۲۸- انتقال مالکیت بخش دولتی به خصوصی (فروش سهام مؤسسات دولتی به عموم)
کاسیدی و همکاران ^۸	(۲۰۰۰)	آموزش و پرورش خصوصی در اتحادیه اروپا	۲۹- اعطای بورس تحصیلی و وام بلاعوض
یسلیر ماک ^۹	(۲۰۱۶)	تجزیه و تحلیل آماری در اصلاحات آموزش و پرورش خصوصی در ترکیه	۳۰- تأسیس و راه اندازی مدارس خصوصی با اخذ شهریه
گورارد ^{۱۰}	(۲۰۰۲)	آیا انتخاب مدرسه به سمت چرخه کاهشی هدایت می‌شود؟	۳۱- مدارس با مدیریت دولتی ولی با هزینه‌های فارغ التحصیلان دانشگاهی (ایجاد بنیادهای خیریه‌ای)
هنتسچک و پریس سیلا ^{۱۱}	(۲۰۰۷)	پایان دوازده نوع مرزبندی مدارس خصوصی	۳۲- ایجاد مدارس غیر دولتی با کادر اداری دولتی
تکسیرا پی ^{۱۲}	(۲۰۰۹)	خیزش و سقوط بخش خصوصی در	۳۳- جنبش‌های کمک هزینه تحصیلی به

1. Fitz
2. Mostler
3. Jamjoom Y
4. Bannerjee
5. Barr
6. Patrinos H
7. Aggarmal Y
8. Cassidy & et al
9. Yesilimak
10. Gorard S
11. Hentsvhke & Priscilla
12. Teixeira P

نام نویسنده	سال	نام مقاله	شیوه خصوصی سازی گرفته شده
		آموزش و پرورش و آموزش عالی	دانش‌آموزان نیازمند و فقیر برای حضور در مدارس خصوصی (به کمک مشوق‌ها و تخفیف‌های مالیاتی و...)
چادهاری و همکاران ^۱	(۲۰۰۶)	فقدان یک عمل: معلمان و عوامل بهداشتی غائبینی در کشورهای در حال توسعه	۳۴- اداره مدارس دولتی از طریق مشارکت اولیاء
یونسکو ^۲	(۲۰۱۵)	سیاست‌های اجرایی کشورهای در حال توسعه، مدارک و اقتصاد	۳۵- خصوصی سازی از طریق واگذاری منابع خارجی به مدارس خصوصی ۳۶- واگذاری بخش آموزش به بخش خصوصی از طریق بازنگاری در قوانین اقتصادی ۳۷- ایجاد مدارس خصوصی با نظارت قوانین دولتی.
			۳۸- مدارس سود ده (برگشت سود به سهامداران یا مالکین) ۳۹- مشارکت خصوصی - دولتی با تکیه بر انعطاف پذیری دولت
سی‌ای دی آی دلیو ^۳	(۲۰۱۴)	خصوصی سازی و اثرات آن بر روی حق آموزش	۴۰- مدارس خصوصی کم شهریه کارآفرینان (سوددهی و سودسازی) ۴۱- لرگی خصوصی (مدارس تک دانش‌آموزی) ۴۲- مدارس بشر دوستانه ایجاد شده توسط مؤسسات مذهبی، انجمن‌ها، گروه‌ها و ...
وزارت آموزش و پرورش، جوانان و ورزش جمهوری چک ^۴	(۲۰۱۱)	سیتم آموزشی در کشور چک	۴۳- مدارس غیرانتفاعی فرقه‌ای ۴۴- مدارس غیر انتفاعی مذهبی
درانکرس و رابرت ^۵	(۲۰۰۸)	انتخاب مدرسه اثربخش در بین انواع متفاوتی از مدارس عمومی و خصوصی در نوزده کشور عضو	۴۵- خصوصی سازی بوسیله حمایت مقامات محلی (مدارس محلی) ۴۶- خصوصی سازی بوسیله حمایت مقامات

1. Chaudhury
2. UNESCO
3. CEDAW
4. Education, Youth and Sport of the Czech Republic
5. Dronkers

نام نویسنده	سال	نام مقاله	شيوه خصوصي سازي گرفته شده
		سازمان همكاري و توسعه اقتصادي	منطقه‌اي (مدارس منطقه‌اي)
			۴۷- خصوصي سازي بوسيله مقامات ملي
كينگدان ^۱	(۲۰۱۱)	براي پيشرفت دانش‌آموزان، معلمان چه مي‌توانند بكنند؟	۴۸- مدارس وابسته به دانشگاه ۴۹- مدارس وابسته به صنعت
			۵۰- مدارس خصوصي سنتي
			۵۱- مدارس خصوصي شبانه روزي
			۵۲- مدارس شناور (آموزش دوم)
			۵۳- مدارس مونته سوري
فلاوين ^۲	(۲۰۱۷)	هدايت نهايي به سمت سيزده نوع مدرسه در سراسر آمريكا	۵۴- مدارس خصوصي ويژه ۵۵- مدارس خصوصي غير مذهبي با حمايت مؤسسات مذهبي محلي
			۵۶- مدارس مذهبي
			۵۷- مدرسه ريچيو ايميليا
			۵۸- مدرسه والدروف
آل مساح كاپيتال منيجمنت ^۳	(۲۰۱۴)	حوزه مدارس منا	۵۹- مدارس منا
بتينگر اريك ^۴	(۲۰۰۷)	مدارس اجاره‌اي چگونه كار مي‌كنند؟ مداركي از كلمبيا	۶۰- تفكيك واحدهاي آموزشي به واحدهاي كوچكتر و انتقال بخشي

جدول ۴. تحليل عامل اكتشافي پرسشنامه روش‌هاي خصوصي سازي

ردیف	روش‌هاي خصوصي سازي	بار عواملی ۱	بار عواملی ۲	بار عواملی ۳	بار عواملی ۴
۱	تأسیس مدارس توسط متخصصان تعلیم و تربیت				۰/۷۴۶
۲	تأسیس مدرسه توسط سرمایه داران به نام شرکت‌های سهامی				۰/۸۳۴
۳	تأسیس مدارس پژوهش محور توسط بخش خصوصي				
۴	ایجاد مدارس مکمل آموزشی توسط سرمایه داران				
۵	عقد قرارداد مستقیم فی مابین مدارس دولتی و مؤسسات آموزشی				۰/۸۵۴
۶	برون سپاری آموزش و پرورش از طریق بسته‌های حمایتی				۰/۸۴۰
۷	اعطای اعتبارهای مالیاتی و تخفیف				
۸	ایجاد برنامه‌های کمک هزینه تحصیلی توسط افراد، شرکت‌ها و				

1. Kingdon
2. Flavin
3. AL-Mesah capital Manigement
4. Bettinger Eric

ردیف	روش‌های خصوصی سازی	بار عاملی ۱	بار عاملی ۲	بار عاملی ۳	بار عاملی ۴
	بنیادها				
۹	خصوصی سازی از طریق سرمایه گذاری در توسعه زیرساخت‌های آموزشی	۰/۶۵۸			
۱۰	عقد قرارداد بین نظام آموزش دولتی و بخش خصوصی				
۱۱	عقد قراردادهای غیرمستقیم مدارس دولتی با سازمان‌های پیمانی برای مدیریت خصوصی مدارس دولتی	۰/۶۶۹			
۱۲	آموزش والدینی	۰/۶۶۱			
۱۳	مدارس وابسته به نهادها و سازمان‌های مختلف برای فرزندان کارکنان	۰/۶۵۸			
۱۴	مزایده گذاری آموزش و پرورش				
۱۵	مشارکت بین سازمانهای خصوصی با بخش دولتی	۰/۶۶۹			
۱۶	برنامه‌های تقبل اداره یک مدرسه توسط بخش خصوصی به منظور تکمیل منابع مالی	۰/۶۶۵			
۱۷	قراردادهای مدیریتی مدارس با شرکتها و سازمانها	۰/۶۱۹			
۱۸	حمایت از خیرین مدرسه ساز به کمک بخشش مالیاتی	۰/۶۴۷			
۱۹	قراردادهای عملیاتی یا اجاره عملیاتی (استفاده از دارایی‌های یک سازمان بدون گرفتن حقوق مربوط به مالکیت دارایی)	۰/۷۴۸			
۲۰	آموزش خانگی (مدرسه در منزل)				
۲۱	قراردادهای ارائه خدمات آموزشی	۰/۶۰۰			
۲۲	برنامه‌های داوطلبانه و بشر دوستانه بخش خصوصی	۰/۵۰۴			
۲۳	قراردادهای تأمین زیرساخت مانند (طرح تأمین منابع مالی)	۰/۶۶۷			
۲۴	قرارداد خدمات حرفه‌ای / کمکی				
۲۵	خرید خدمات آموزشی (توسط خانواده‌ها و موسساتی که از هزینه‌های خدمات آموزشی بهره می‌برند)	۰/۶۰۶			
۲۶	خصوصی سازی از طریق طرحهای ظرفیت سازی				
۲۷	انتقال مالکیت بخش دولتی به خصوصی (فروش سهام مؤسسات دولتی به عموم)	۰/۶۳۲			
۲۸	مدارس با مدیریت دولتی ولی با هزینه‌های فارع التحصیلان دانشگاهی (ایجاد بنیادهای خیریه‌ای)	۰/۶۵۷			
۲۹	جنبش‌های کمک هزینه تحصیلی به دانش‌آموزان نیازمند و فقیر برای حضور در مدارس خصوصی (به کمک مشوق‌ها و تخفیف‌های مالیاتی و...)				
۳۰	تأسیس و راه اندازی مدارس خصوصی با اخذ شهریه				

ردیف	روش‌های خصوصی سازی	بار عاملی ۱	بار عاملی ۲	بار عاملی ۳	بار عاملی ۴
۳۱	خصوصی سازی از طریق واگذاری منابع خارجی به مدارس خصوصی				
۳۲	اعطای بورس تحصیلی و وام بلاعوض				
۳۳	اداره مدارس دولتی از طریق مشارکت اولیاء				
۳۴	ایجاد مدارس غیر دولتی با کادر اداری دولتی				
۳۵	لگگی خصوصی (مدارس تک دانش‌آموزی)				
۳۶	واگذاری بخش آموزش به بخش خصوصی از طریق بازنگری در قوانین اقتصادی				
۳۷	مدارس سودده (برگشت سود به سهامداران یا مالکین)				
۳۸	مدارس خصوصی کم شهریه کارآفرینان (سوددهی و سودسازی)	۰/۵۰۱			
۳۹	ایجاد مدارس خصوصی با نظارت قوانین دولتی	۰/۵۴۴			
۴۰	مدارس بشر دوستانه ایجاد شده توسط مؤسسات مذهبی، انجمن‌ها، گروه‌ها و...	۰/۵۹۲			
۴۱	مشارکت خصوصی-دولتی با تکیه بر انعطاف پذیری دولت	۰/۵۶۰			
۴۲	خصوصی سازی بوسیله مقامات ملی	۰/۶۳۲			
۴۳	مدارس غیرانتفاعی فرقه‌ای	۰/۶۸۱			
۴۴	مدارس غیر انتفاعی مذهبی	۰/۵۰۲			
۴۵	خصوصی سازی بوسیله حمایت مقامات منطقه‌ای (مدارس منطقه‌ای)	۰/۴۵۶			
۴۶	ایجاد مدارس وابسته به صنعت	۰/۶۶۸			
۴۷	خصوصی سازی بوسیله حمایت مقامات محلی (مدارس محلی)	۰/۶۷۵			
۴۸	مدارس وابسته به دانشگاه	۰/۶۶۶			
۴۹	مدارس خصوصی سنتی	۰/۵۵۳			
۵۰	مدارس خصوصی شبانه روزی	۰/۵۱۹			
۵۱	مدارس خصوصی ویژه	۰/۵۳۳			
۵۲	مدارس شناور (آموزش دوم)	۰/۵۹۵			
۵۳	مدارس مونتسوری				
۵۴	مدارس خصوصی غیر مذهبی با حمایت مؤسسات مذهبی محلی	۰/۵۱۹			
۵۵	مدارس مذهبی	۰/۵۲۷			
۵۶	مدرسه والدروف				
۵۷	مدرسه ریجیو ایملیا				
۵۸	مدارس منا	۰/۵۴۱			

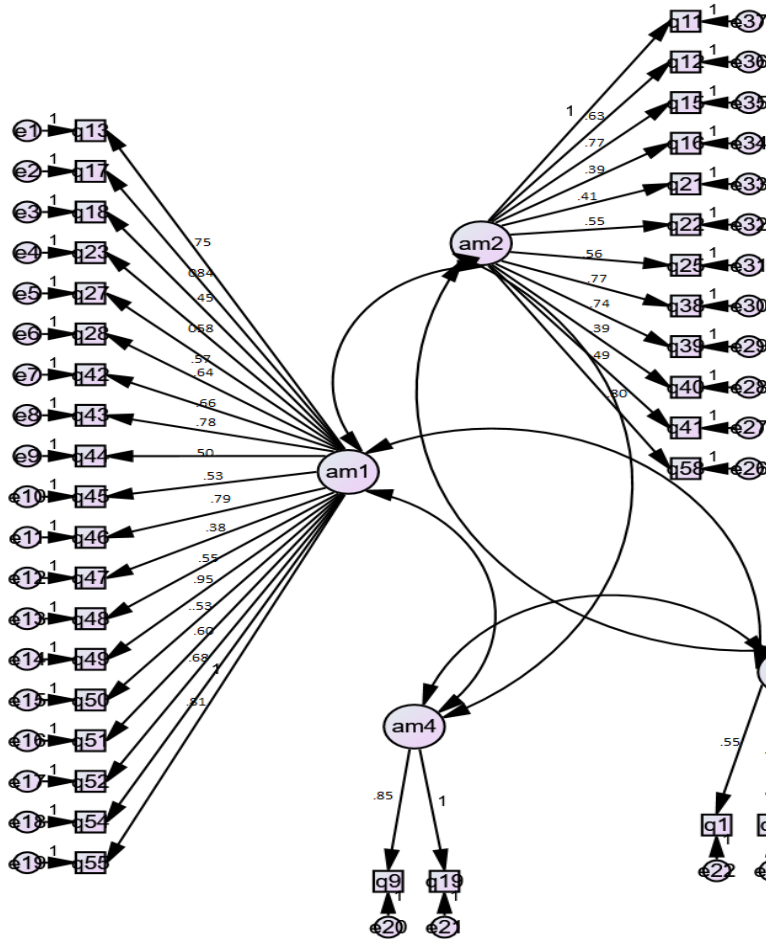
ردیف	روش‌های خصوصی سازی	بار عاملی ۱	بار عاملی ۲	بار عاملی ۳	بار عاملی ۴
۵۹	فروش واحدهای آموزشی				
۶۰	تفکیک واحدهای آموزشی به واحدهای کوچکتر				

بر اساس یافته‌های جدول چهار روش‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش ایران به چهار دسته، تقسیم شد دسته اول شامل روش‌های ۱۳، ۱۷، ۱۸، ۲۳، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۵۵، دسته دوم شامل روش‌های ۱۱، ۱۲، ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۵۸، دسته سوم شامل روش‌های ۱، ۲، ۵، ۶ و دسته چهارم شامل روش‌های ۹ و ۱۹ بوده است که محقق اقدام به نام گذاری آن‌ها نمود. دسته اول برون سپاری همه جانبه، دسته دوم مدیریت و خدمات آموزشی، دسته سوم خصوصی سازی در بعد مالی و بالاخره دسته چهارم خصوصی سازی قیزیکی - کالبدی نام گرفت بقیه روش‌ها به دلیل داشت بار عاملی کمتر از ۰/۵ در دسته‌ها حذف شدند. جدول پنج کفایت نمونه و مناسب بودن تحلیل عاملی و هم چنین معنادار شدن آزمون بارتلت را نشان می‌دهد.

جدول ۵. کفایت نمونه و شاخص کی ام او

شاخص	مفاهیم بدست آمده نتیجه
کی ام او	روش‌های خصوصی سازی در آ.پ کفایت نمونه گیری در حد بسیار خوب است
	۰/۷۹۶
آزمون بارتلت	آزمون بارتلت معنی دار است
	۳۵/۱۱۶
	X ²
	۳
	Df
	۰/۰۰۰
	P-Value

شکل یک نتایج مربوط به تحلیل عاملی تأییدی را برای عوامل اصلی مدل مفهومی پژوهش برای روش خصوصی سازی در آموزش و پرورش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. تحلیل عاملی تأییدی را برای عوامل اصلی مدل مفهومی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

حاصل تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که روش‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش را می‌توان با توجه به نظرات پاسخگویان و وجه اشتراکشان در چهار دسته تقسیم کرد. این دسته‌ها به قرار زیر است.

دسته اول که می‌توان از آن به نام "برون سپاری همه جانبه" نام برد شیوه‌های خصوصی سازی زیر را در بر می‌گیرد.

۱) مدارس وابسته به نهادها و سازمان‌های مختلف برای فرزندان کارکنان ۱ قراردادهای مدیریتی مدارس با شرکتها و سازمانها (۲) حمایت از خیرین مدرسه ساز به کمک بخشش مالیاتی (۳) قراردادهای تأمین زیرساخت مانند (طرح تأمین منابع مالی) (۴) انتقال مالکیت بخش دولتی به خصوصی (فروش سهام مؤسسات دولتی به عموم) (۵) مدارس با مدیریت دولتی ولی با هزینه‌های فارغ التحصیلان دانشگاهی (ایجاد بنیادهای خیریه‌ای) (۶) مدارس غیرانتفاعی فرقه‌ای (۷) خصوصی سازی بوسیله مقامات ملی (۸) مدارس غیر انتفاعی مذهبی (۹) خصوصی سازی بوسیله حمایت مقامات منطقه‌ای (مدارس منطقه‌ای) (۱۰) ایجاد مدارس وابسته به صنعت (۱۱) خصوصی سازی بوسیله حمایت مقامات محلی (مدارس محلی) (۱۲) مدارس وابسته به دانشگاه (۱۳) مدارس خصوصی سنتی (هزینه با اولیاء و نظارت با دولت) (۱۴) مدارس خصوصی شبانه روزی (۱۵) مدارس خصوصی ویژه (خصوصی سازی از طریق آموزش نیازهای خاص) (۱۶) مدارس شناور (آموزش دوم): خصوصی سازی فقط برای یادگیری زبان دوم (۱۷) مدارس خصوصی غیر مذهبی با حمایت مؤسسات مذهبی محلی (۱۸) مدارس مذهبی.

دسته دوم که می‌توان از آن به نام "مدیریت و خدمات آموزشی" نام برد شیوه‌های خصوصی سازی زیر را در بر می‌گیرد.

۱) عقد قراردادهای غیرمستقیم مدارس دولتی با سازمان‌های پیمانی برای مدیریت خصوصی مدارس دولتی (۲) آموزش والدینی (۳) مشارکت بین سازمانهای خصوصی با بخش دولتی (۴) برنامه‌های تقبل اداره یک مدرسه توسط بخش خصوصی به منظور تکمیل منابع مالی (۵) قراردادهای ارائه خدمات آموزشی (۶) برنامه‌های داوطلبانه و بشر دوستانه بخش خصوصی (۷) خرید خدمات آموزشی (توسط خانواده‌ها و موسساتی که از هزینه‌های خدمات آموزشی بهره می‌برند) (۸) مدارس خصوصی کم شهریه کارآفرینان (سوددهی و سودسازی) (۹) ایجاد مدارس خصوصی با نظارت قوانین دولتی (۱۰) مدارس بشر دوستانه ایجاد شده توسط مؤسسات مذهبی، انجمن‌ها، گروه‌ها و

۱۱) مشارکت خصوصی - دولتی با تکیه بر انعطاف پذیری دولت (۱۲) مدارس منا (نوعی مدرسه خصوصی که هزینه‌ها از موقوفات است و کارکنان از خارج می‌باشند. دسته سوم که می‌توان از آن به نام "خصوصی سازی در بعد مالی" نام برد شیوه‌های خصوصی سازی زیر را در بر می‌گیرد:

۱) مدرسه والدروف (خصوصی سازی از طریق مکاتبه و کلاس محور) ۲) تأسیس مدارس توسط متخصصان تعلیم و تربیت ۳) تأسیس مدرسه توسط سرمایه داران به نام شرکت‌های سهامی ۴) ایجاد مدارس مکمل آموزشی
دسته چهارم که می‌توان از آن به نام "خصوصی سازی فیزیکی-کالبدی" نام برد شیوه‌های خصوصی سازی زیر را در بر می‌گیرد.

۱. خصوصی سازی از طریق سرمایه گذاری در توسعه زیرساخت‌های آموزشی
۲. برنامه‌های تقبل اداره یک مدرسه توسط بخش خصوصی به منظور تکمیل منابع مالی
میزان اشتراک عامل‌ها در شیوه‌های خصوصی سازی در آموزش و پرورش ثابت می‌کند در دسته‌های چهارگانه «برون سپاری همه جانبه»، «مدیریت و خدمات آموزشی»، «خصوصی سازی در بعد مالی» و «خصوصی سازی فیزیکی - کالبدی» به ترتیب خصوصی سازی بوسیله مقامات محلی، عقد قراردادهای غیرمستقیم مدارس دولتی با سازمان‌های پیمانی برای مدیریت خصوصی مدارس دولتی، ایجاد مدارس مکمل و قراردادهای عملیاتی یا اجاره عملیاتی بهترین شیوه‌های خصوصی سازی می‌باشند.

منابع

- جعفری، پ. (۱۳۸۸). ارائه مدلی برای خصوصی سازی آموزش و پرورش ایران. قابل دسترس در سایت سازمان خصوصی سازی کشور.
- خدری، ع؛ سعیدیان، ن و شاه طالبی، ب. (۱۳۹۴). مطالعه وضعیت خصوصی سازی در آموزش و پرورش ایران، اولین کنفرانس بین المللی اقتصاد کاربردی و تجارت، تهران، شرکت دانش محور ارتاخه، -ICAEB01-Paper-<https://www.civilica.com>
- خدری، ع؛ سعیدیان، ن و شاطالبی، ب. (۱۳۹۵). بررسی وضعیت خصوصی سازی در آموزش و پرورش کشورهای خاورمیانه مطالعه موردی: عربستان سعودی و مصر، دومین

- کنفرانس بین‌المللی مدیریت و علوم اجتماعی، دبی، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ویرا، https://www.civilica.com/Paper-ICMSCONF02-ICMSCONF02_119.html
- ربیعی، ع؛ حسینی، م. و اعتمادی، م. (۱۳۸۸). پیاده سازی مدل تامپسون و استریکلند جهت تدوین برنامه ریزی استراتژی مطالعه موردی: برنامه ریزی استراتژیک شرکت تجهیزات مدارس ایران (خصوصی شده). چهارمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت استراتژیک گروه ناب.
- سیادت، ع. (۱۳۸۷). مباحثی در سازمان و مدیریت آموزشی، حسین زارع و افسر قاسمی نژاد و رسول ربانی تهران: انتشارات آوای نور.
- Aggarwal Y. (2000). Public and Private Partnership in Primary Education in India: A Study of Unrecognised Schools in Haryana. A Study of Unrecognised Schools in Haryana, NIEPA, New Delhi.
- Alvater E. (2003). Is There an Ecological Marxism Lecture at The Vitual University of Consej latinoamericano de las Giencias Sociles. Available at www.polwiss.fu.berlin.de/
- Banerjee, A., S. Cole, E. Duflo and L. Linden. (2003). Remedying Education: Evidence from Two Randomized Experiments in India, mimeo. Department of Economics, MIT
- Barr, N., Crawford, I. (2004). Financing high education, rout ledge press.
- Bashir, Sajitha. (2006). *Public versus Private in Primary Education: Comparisons of SchoEffectiveness and Costs in Tamil Nadu*. Unpublished Ph.D. thesis, London School of Economics.
- Belfield, Clive R, Levin, Henry M. (2002). Education Privatization: Causes, Consequences And Planning Implications UNESCO :International Institute For Educational Planning.
- Bell, L. & S. Stevenson. (2006). Education Policy, Process, Themes and Impact. London: Routledge.
- Bettinger, Eric. (2007). How do Vouchers Work? Evidence from Colombia". International Seminar on the Empirical Evidence of Public-Private Partnerships (PPPs) in Education. June 7-8, 2007 .
- Bjorvatn K. FALCH R, Hernaes U. (2016). Gender, Context and Competition: Exeperimental evidence from rural and urban Uganda. *Journal of behavioral and Experimental Economics*. Volume 61 April 2016. Pages 31-36
- Böhlmark, Anders, Lindahl, Michael. (2008). Does School Privatization Improve Educational Achievement? Evidence From Sweden's Voucher Reform. D I S C U Sionpap Ereseries Forschungsinstitut Zur Zukunft Der Arbeit Institute For The Study Of Labor
- Cassidy, E., Delhaxhe, A., Sacre, A. (2000). *Private Education in the European Union*. Brussels: Eurydice European Unit.
- CEDAW. (2014). Privatization and its Impact on the Right to Educatio Written Submission by: Ação Educativa & et al, 7 July 2014
- Chaudhury, N., Hammer, J., Kremer, M., Muralidharan, K., & Rogers, H. (2006). Missing in Action: Teachers and Health Worker Absence in Developing Countries. *Journal of Economic Perspectives*, 20(1), 91-116
- Chen, D., Ye, Z., Zeng, T., and Wang, M. (2007). Guanyu Tianjinshi jieje zexiao wenti de diaocha jianjie. Jiaoyu Yanjiu (A survey study of Tianjin City's solution to the school choice problem. *Educational Research*, 222: 37-41.

- Creswell J. (2007). *Qualitative inquiry and research design*. Sag publication.
- Dronkers, J Robert, P. (2008). School Choice in the Light of the Effectiveness Differences of Various Types of Public and Private Schools in 19 OECD Countries. *Journal of School Choice*, 2, pp. 260–301.
- Education, Youth and Sport of the Czech Republic, (2011). The Education System in the Czech Republic Martin Hrdina Printing: Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání (CERMAT), Jankovcova 63, 170 00 Praha 71st Edition, ISBN 978-80-87601-00-6 Prague, November With the support of the Lifelong Learning Programme of the European Union Published by: Karmelitská 7, 118 12 Praha 1
- El-Tawila, S./ Lloyd, C. et.al. (2010). *The School Environment in Egypt*. Cairo: Population Council
- Eyyuboglu E M. (2005). Effects of privatization: A case study from Cayirhan coal district, Turkey. Industrial Engineering Department, Cankaya University, Ogretmenler Cad. No:14 Yuzuncuyil, 06530 Balgat, Ankara, Turkey Energy
- Fitz, J. & B. Beers. (2001). Education Management Organizations and the Privatization of Public Education: A Cross-National Comparison of the USA and the UK. *Harvard Educational Review*, 66 (4), 797–842.
- Flavin F. (2017). THE Ultimate Guide to 13 Different Types of Schools Across America. Rasmusen College Brianna Flavin 2016. Available to www.rasmusen.edu/degrees/education/blog/types-of-school
- Gill, B, & Booker, K. (2007). School Competition and Student Outcomes, Handbook of Research in Education Finance and Policy, Chapter 11, 183-200.
- Glinow M. (2013). *Organizational Behavior*, Boston, MA, Graw Hill. student Affairs. San Francisco: Jossey -Bass publisher. Washington D.C, Vol.
- Gorard, S., Taylor, C., & Fitz, J. (2002). Does School Choice Lead To ‘Spirals Of Decline’? *Journal of Education Policy*, 17, 367-384.
- Jayanti Kumar. (2016). Public-private partnerships in education: An analysis with special reference to Indian school education system. *International Journal of Educational Development*, Volume 47, Pages 47-53
- Hentschke, Guilbert C. and Wohlstetter, Priscilla (2007). Conclusion: K-12 Education in a Broader Privatization Context. *Educational Policy*, 21.
- Khedri A, Saeidian N, Shahtalebi B. (2016). The status of the privatization of education in Asian countries (Case study: Saudi Arabia and Malaysia). *Journal of Changed Teachers University-Natural Science Edition*, Issn: 1009-3818. September 2016. PP. 10-18 Available <http://toucans.info>
- Kingdon, Geeta G. (2005). “Where has all the Bias Gone? Detecting Gender Bias in the Intra- household Allocation of Educational Expenditure in Rural India. *Economic Development and Cultural Change*, 53, No. 2: 409-452.
- Larocque, N & Lee, S. (2011). Non-State Providers And Public-Private Partnerships In Education For The Poor. Copyright Unicef East Asia And Pacific Regional Office And Asian Development Bank, Available At: www.unicef.org/Eapro
- Larocque, N. (2008). Public-Private Partnership in Basic Education: An International Review, Cfbt Education Trust.
- Levin, H. M. & Belfield, C. R. (2003). The Marketplace in Education. *Review of Research in Education*, 27, 183
- Mukaddes Sakalli Demirok, Meltem Haksiz. (2015). The Comparison of Early Childhood Special Education System in Turkey with in Hungary, Italy and Romania, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 205, 9, 648-654

- Olaleye, F. O. (2012). Sustainability of Private Sector Participation in the Provision of Access to Higher Education in Nigeria. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 3(4), 580-586.
- Patrinos, H. A., Barrera, O. F., & Guáqueta, J. (2009). The Role And Impact Of Public-Private Partnerships In Education. The International AI Bank For Reconstruction And Development/ The World Bank Washington DC 20433 Available At: www.Worldbank.Org
- Patrinos, Harry Anthony and Sosale, Shobhana (eds), (2007). Mobilizing the Private Sector for Public Education, A View from the Trenches. The International Bank for Reconstruction and Development.
- Roman Z. Morawski. (2007). On teaching measurement applications of digital signal processing *Measurement*, 40(2), 213-223
- Savas, E. S. (1992). "Privatization," in *Encyclopedia of Government and Politics*, vol. 2, ed. Mary Hawkesworth and Maurice Kogan (New York: Routledge).
- Teixeira, P. N and Amaral, A. (2009). The rise and fall of private sector in Portuguese higher education. *Higher educaion Policy*, 13, 245-266.
- UNESCO, (2006). International Institute for Educational Planning. Policy 34 (2006) 3017-3026 Available online 11 July 2005
- Wood, peter. (2006). *Successful Writing for Qualitative Researchers*. Second edition, Routledge.
- Y. Jamjoom. (2016). Private higher education and graduate employability in Saudi Arabia. A Global Perspective on *Private Higher Education*. Pages 189-204
- Yeşilirmak M. (2016). A quantitative analysis of Turkish Private Education Reform.
- Yıldırım, M. (2014). Effects of privatization on education quality and equity: Comparison of a public and a private primary school in Turkey. *European Journal of Research on*